

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра філософії
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра теорії та історії педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Н.М. Віннікова
«07» 10 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

для здобувачів вищої освіти

спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки; 012 Дошкільна освіта; 017 Фізична культура і спорт; 023 Образотворче мистецтво; декоративне мистецтво; реставрація; 025 Музичне мистецтво; 031 Релігієзнавство; 032 Історія та археологія; 033 Філософія; 035 Філологія; 051 Економіка; 053 Психологія; 125 Кібербезпека; 231 Соціальна робота

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ступінь «доктор філософії»

освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»; «Дошкільна освіта»; «Фізична культура і спорт»; «Образотворче та декоративне мистецтво»; «Музичне мистецтво»; «Релігієзнавство»; «Історія та археологія»; «Філософія»; «Філологія», «Економіка», «Психологія»; «Інформаційна безпека держави», «Соціальна робота»

Розробники:

Горбань О.В., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету, *Хоружа Л.Л.*, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Горбань О.В., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету; *Хоружа Л.Л.*, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол від 15.09.2020 № 02

Завідувач кафедри Р.О. Додонов

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

Протокол від 09.09.2020 № 2

Завідувач кафедри Л.Л. Хоружа

Робочу програму перевірено

«Ор», 10.20.20 p.

Завідувач аспірантури, докторантури _____ О. В. Плющик

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № _____

_____ (_____, «__» ____ 20__ р., протокол № _____
підпис ПІБ

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № _____

_____ (_____, «__» ____ 20__ р., протокол № _____
підпис _____ ПШБ

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ г., протокол № _____

_____ (_____, «__» ____ 20__ р., протокол № _____
підпис ПІБ

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

_____ (_____, «__» ____ 20__ р., протокол № _____
підпис ПІБ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120, із них: Змістовий модуль «Філософія науки» 2 / 60; Змістовий модуль «Наукова етика» 1 / 30 Загальнонаукова методологія» 1 / 30;	
Курс	I	I
Семестр	1, 2	1,2
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	50	104
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»		
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	10	-
Самостійна робота	30	52
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «НАУКОВА ЕТИКА»		
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні	8	4
Модульний контроль	2	-
Семестровий контроль	10	-
Самостійна робота	10	26
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «ЗАГАЛЬНОНАУКОВА МЕТОДОЛОГІЯ»		
Курс	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні	8	4

Модульний контроль	2	-
Семестровий контроль	10	-
Самостійна робота	10	26

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» наукового мислення, осягнення основних напрямків розвитку філософії науки як галузі філософського знання, її становлення в рамках світової та вітчизняної філософської думки, тенденціями сучасних наукових парадигм, вивчення і освоєння ними методології і навичок науково-дослідницької роботи, а також формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» принципів академічної доброчесності, моральних цінностей наукової діяльності, через засвоєння її нормативних засад, розвиток і саморозвиток професійної етичної культури на рефлексивній основі.

Завдання курсу:

- формування високого рівня філософсько-методологічної культури з метою виконання дослідницьких завдань;
- удосконалення наявних дослідницьких якостей, розвиток здатності до самостійної наукової роботи;
- розвиток вміння творчо застосовувати наукознавчі і методологічні знання в професійній діяльності;
- здобуття навичок використання методів дослідження наукових ідей та текстів;
- критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної наукової світоглядної парадигми;
- використання наукової методології в оформленні матеріалу власного наукового дослідження
- визначити особливості науки та її взаємозв'язок з іншими способами пізнавальної діяльності;
- розкриття соціальної значущості дотримання науковцем норм етики у дослідницькій діяльності;
- ознайомлення здобувача з принципами, нормами і правилами поведінки дослідника у різних сферах його діяльності;
- формування моральних цінностей дослідника, академічної доброчесності при виконанні різних наукових завдань;
- аналіз результатів наукової діяльності на рефлексивній основі, самоаналіз своїх вчинків у різних її сферах;
- розвиток у аспірантів умінь опрацьовувати різні інформаційні джерела відповідно до норм наукової етики.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу здобувачі третього рівня вищої освіти **набувають такі компетентності:**

- здатність до усвідомлення сучасних проблем розвитку суспільства, людського буття, духовної культури;

- здатність вибудовувати професійну та громадську діяльність на основі норм етики та гідності, керуватися професійними стандартами у конкурентному середовищі.

- здатність піддавати критичній оцінці отриману інформацію, застосовуючи закони логіки, раціональні міркування та правила конструктивної критики; уміння аргументувати власну точку зору, відрізняти факти від припущень, формувати обґрунтовані оціночні судження.

- здатність аналізувати, систематизувати й використовувати у професійній сфері наукову та навчально-методичну інформацію. Здатність до нестандартних рішень типових задач і нестандартних завдань на основі проведення фундаментальних і прикладних досліджень.

- здатність до розуміння та осмислення загальних основ наукової етики;

- здатність до розуміння специфіки наукової діяльності вченого-дослідника;

- здатність до розуміння сутності основних категорій наукової етики, особливостей їхньої реалізації у діяльності науковців;

- уміння співвідносити структуру наукової пізнавальної діяльності з етичними вимогами до дослідника;

- здатність усвідомлювати основні вимоги до наукової етики дослідника, сповідувати академічну доброчесність;

- здатність виявляти, аналізувати несприятливі фактори та негативні наслідки, помилкові, афектні дії у науковій діяльності; вміння виділяти етичні аспекти наукової діяльності, давати моральну оцінку мотивам, засобам та наслідкам дій; давати моральну оцінку явищам наукової діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Усього	Розподіл годин за видами робіт		
			Аудиторні		Самостійна робота
			Лекцій	Семінар. заняття	
Змістовий модуль «Філософія науки»					
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	8	2		6
2.	Наука як тип раціональності. Історична зміна типів наукової раціональності.	8	2		6
3.	Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки	10	2	2	6
4.	Соціально-гуманітарне знання та його специфіка	10	2	2	6
5.	Особливості методології соціально-гуманітарного пізнання	10	2	2	6
6.	Модульний контроль	4			

	Підготовка та проходження контрольних заходів	10			
	Разом за змістовим модулем	60	10	6	30
Змістовий модуль «Наукова етика»					
1.	Наука як вид пізнавальної діяльності. Цінності наукового пізнання та роль в цьому процесі етики	4	2		2
2.	Норми наукової етики. Кодекс українського вченого та його особливості. порушення норм етики науки, відповідальність та наслідки вченого.	8	2	2	4
3.	Академічна доброчесність як показник якості підготовки дослідника	6		2	4
4.	Модульний контроль	2			
	Підготовка та проходження контрольних заходів	10			
	Разом за змістовим модулем	30	4	4	10
Змістовий модуль «Загальнонаукова методологія»					
	Система методів та форм наукового пізнання	4	2		2
	Основні структурні компоненти наукового дослідження	10	2	2	6
	Проблема новизни наукового дослідження	4	2		2
	Модульний контроль	2			
	Підготовка та проходження контрольних заходів	10			
	Разом за змістовим модулем	30	6	2	10
	Разом за освітньою програмою	120	32	24	64

Тематичний план для заочної форми навчання

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Усього	Розподіл годин за видами робіт		
			Аудиторні		
			Лекцій	Семінар. занять	Самостійна робота
Змістовий модуль «Філософія науки»					
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика. Наука як тип раціональності. Історична зміна типів наукової раціональності.	30	2	2	26
2.	Соціально-гуманітарне знання та його специфіка. Особливості методології соціально-гуманітарного пізнання.	30	2	2	26
	Разом за змістовим модулем	60	4	4	52

Змістовий модуль «Наукова етика»					
	Наука як вид пізнавальної діяльності. Цінності наукового пізнання та роль в цьому процесі етики	6			6
	Норми наукової етики. Кодекс українського вченого та його особливості. Порушення норм етики науки, відповідальність та наслідки вченого.	14	2	2	10
	Академічна доброчесність як показник якості підготовки дослідника	10			10
	Разом за змістовим модулем	30	2	2	26
Змістовий модуль «Загальнонаукова методологія»					
1.	Основні структурні компоненти та проблема новизни наукового дослідження.	30	2	2	26
	Разом за змістовим модулем	30	2	2	26
	Разом за освітньою програмою	120	8	8	104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль «Філософія науки»

Тема 1. Філософія науки, її предмет та проблематика

Наука як складне системне явище, що потребує філософського осмислення. Філософія науки як галузь пограниччя філософії та конкретного наукового знання. Характерні риси науковості: системність, відтворюваність, детермінованість, доступність для узагальнень та передбачень, проблемність, верифікованість, критичність, орієнтація на практику.

Проблеми походження науки та її періодизації. Плюралізм думок щодо «точки біфуркації» та виникнення науки. Основні періоди в історії становлення та розвитку науки. Об'єкт та предмет філософії науки.

Два рівні наукового пізнання: емпіричний та теоретичний. Співвідношення емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання з чуттєвим та раціональним пізнанням. Єдність та різниця емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання, їх предмет дослідження.

Основні поняття теми: наука, філософія науки, періодизація науки, об'єкт та предмет філософії науки, рівні наукового пізнання.

Тема 2. Наука як тип раціональності. Історична зміна типів наукової раціональності

Наука і духовна культура. Функції науки в житті суспільства. Підстави науки як система регулятивів, що детермінують мету і способи отримання наукового пізнання, уявлення і розуміння реальності, що вивчається, а також форму і ступінь обґрунтування наукового знання і його включення в людську культуру. Логіко-епістемологічні нормативи науки: опис, пояснення, системність, доказовість та обґрунтованість, евристичність. Соціокультурні норми науки: прагматична, прогностична, експертна.

Головні критерії науковості: теоретичність, обґрунтованість, системність, раціональність, верифікація. Критерії науковості як результат історичного розвитку науки та культури. Наукова картина світу як форма систематизації та узагальнення наукових знань. Різновиди наукової картини світу за рівнем узагальнення: загальнонаукова, галузі наук, окремого комплексу наук. Раціональність як здатність упорядковувати сприйняття світу. Наука як особливий тип раціональності. Типи наукової раціональності: класичний, некласичний, посткласичний. Традиціоналістський та технократичний типи розвитку цивілізації та їх базисні цінності.

Генезис та становлення теоретичного знання в античній культурі. Формування передумов наукового мислення в середньовічних університетах. Становлення дослідної науки в культурі пізнього Середньовіччя та Відродження. Наукова революція XVI-XVII століть: формування основ математичного природознавства. Раціоналізм та емпіризм як основні філософсько-методологічні програми в науці Нового часу.

Класична наука XVIII-XIX століть. Роль Просвітництва в розвитку науки. Позитивістська традиція в філософії науки: класичний позитивізм і емпіріокритицизм. Проблемне поле та принципові положення логічного позитивізму та постпозитивізму. Критичний раціоналізм Карла Поппера. Наукові, методологічні та філософські витоки постпозитивізму. Основні принципи і проблематика постпозитивізму. Мислителі постпозитивного напрямку: Томас Кун, Імре Лакатос, Джеральд Холтон, Пол Фейєрабенд. Проблема включення нових теоретичних уявлень в культуру.

Основні поняття теми: функції науки, критерії науковості, раціональність, картини світу, соціокультурні норми науки, генеза науки, наукова революція, раціоналізм, емпіризм, наукова раціональність, класична наука, позитивізм, просвітництво, критичний раціоналізм, постпозитивізм.

Тема 3. Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки

Головні характеристики сучасного етапу розвитку науки. Наукові революції як «точки біфуркації» в розвитку знання. Типи наукових революцій: глобальна, комплексна, науково-технічна. Три глобальні наукові революції. Нелінійність росту наукового знання.

Наука в контексті сучасної цивілізації. Сцієнтизм та антисцієнтизм. Наука та паранаука. Комп'ютеризація науки, її проблеми та наслідки. Етичні проблеми сучасної науки. Криза ідеалу ціннісно-нейтрального наукового дослідження.

Основні поняття теми: наукова революція, сцієнтизм, антисцієнтизм, паранаука, точка біфуркації, не лінійність росту наукового знання

Тема 4. Соціально-гуманітарне знання та його специфіка

Особливості соціально-гуманітарного знання. Типові характеристики соціально-гуманітарного пізнання. Специфіка об'єкту соціально-гуманітарного пізнання. Неможливість сприйняття об'єкту соціально-гуманітарного пізнання безвідносно до суб'єкту пізнання.

Проблема генези соціально-гуманітарного знання та його дисциплінарна структура. Роль філософії в формуванні і розвитку соціально-гуманітарного знання.

Природа цінностей та їх роль в соціально-гуманітарному пізнанні.

Основні поняття теми: соціально-гуманітарне знання, цінності, об'єкт соціально-гуманітарного пізнання, структура соціально-гуманітарного пізнання

Тема 5. Особливості методології соціально-гуманітарного пізнання
Специфіка суб'єктно-об'єктних відносин і особливості методології соціально-гуманітарного пізнання. Поняття факту в соціально-гуманітарному знанні. Роль мови в розвитку соціального та гуманітарного знання. Традиції, зразки, попереднє розуміння в контексті смислопокладання.

Проблема об'єктивності пізнання в соціальних і гуманітарних науках. Співвідношення віри та наукового знання.

Поняття особистості в соціальних і гуманітарних науках.

Основні поняття теми: суб'єктно-об'єктні відносини, методологія соціально-гуманітарного пізнання, об'єктивність пізнання, співвідношення віри та наукового знання

Змістовий модуль «Наукова етика»

Тема 1. Наука як вид пізнавальної діяльності. Цінності наукового пізнання та роль в цьому процесі етики.

Наука – сфера діяльності людини, що спрямована на одержання нових знань про навколишній світ. Три аспекти буття науки: пізнавальна діяльність, соціальний інститут, сфера культури. Критерії несуперечливості та можливості перевірки наукових результатів. Цілі науки. Цінності науки (за Р.К. Мертоном): універсалізм, колективізм, безкорисність, організований скептицизм. Етичні категорії, які характеризують процес наукового пізнання.

Основні поняття теми: наука, пізнавальна діяльність, наукове пізнання, цілі та цінності науки, етика науки.

Тема 2. Норми наукової етики. Кодекс українського вченого та його особливості. Порушення норм етики науки, відповідальність та наслідки вченого.

Норми наукової діяльності як історично встановлені стандарти поведінки вченого. Гуманізм як нормативна основа дослідницької діяльності. Функції етики у науковому пізнанні: описова, ціннісно-орієнтаційна, регулятивна, прогностична тощо. Міжнародні стандарти наукової діяльності. Норми наукової етики у контексті академічної культури. Характеристика основних сфер наукової діяльності вченого. Кодекс українського вченого та його особливості. Аналіз порушень норм етики вченого. Плагіат і різні прояви плагіату.

Основні поняття теми: етика, категорії етики, норми, гуманізм, сфери наукової діяльності, кодекс ученого, відповідальність вченого. Плагіат.

Змістовий модуль «Загальнонаукова методологія»

Тема 1. Система методів та форм наукового пізнання

Базові поняття методології наукового пізнання. Сучасні трактування методології наукового пізнання. Дослідження як форма розвитку наукового знання. Місце і роль методології в системі наукового пізнання. Поняття методу наукового дослідження. Інтегруюча роль методу в науковому пізнавальному процесі. Функції методології науки як складової частини наукового дослідження. Поняття методики наукового дослідження. Роль методики в організації прикладного наукового дослідження. Специфіка методики конкретного дослідження. Методологічна культура вченого і джерела її формування.

Система методів наукового пізнання. Поняття методу, принципу, способу пізнання. Проблема класифікації методів. Філософські та загальнонаукові принципи і методи наукового пізнання. Загальні підходи в дослідженні. Субстратний підхід. Структурний підхід. Функціональний підхід. Системний підхід. Алгоритмічний підхід. Імовірнісний підхід. Інформаційний підхід. Загальнонаукові методи пізнання. Аналіз і синтез. Абстрагування і конкретизація. Дедукція і індукція. Методи наукової дедукції. Аналогія. Вимоги до наукової аналогії. Моделювання. Історичний і логічний методи. Методи емпіричного дослідження. Спостереження. Вимірювання. Порівняння. Експеримент. Методи теоретичного дослідження. Класифікація. Узагальнення і обмеження. Формалізація. Аксиоматичний метод. Система форм пізнання в науковому дослідженні. Поняття наукового факту. Проблема. Вимоги до постановки проблем. Гіпотеза. Вимоги до висування гіпотез. Науковий доказ. Спростування. Теорія. Обґрунтування істинності наукового знання.

Основні поняття теми: методологія, метод, методика, методологічна культура, пізнання, метод, підхід, науковий факт, теорія, емпірія, істина.

Тема 2. Основні структурні компоненти наукового дослідження

Наукове дослідження як вид діяльності. Структурні характеристики діяльнісного циклу. Суб'єкт, потреба, мотив, мета, об'єкт, засоби, умови, комплекс дій, результат, оцінка результату - їх прояв в науковому дослідженні. Потреба, практична і теоретична актуальність наукового дослідження. Оцінка ступеня наукової розробленості проблеми. Формулювання теми дослідження. Ознаки коректності формулювання теми: семантична коректність, прагматична коректність. Формулювання мети наукового дослідження як прогнозування основних результатах дослідження. Завдання наукового дослідження як формулювання конкретних питань, вирішення яких забезпечує досягнення основного результату дослідження. Поняття об'єкту та предмету наукового дослідження. Їх співвідношення і взаємні переходи. Емпірична і теоретична база дослідження. Інтегральний метод дослідження. Логіка і структура наукового дослідження.

Основні поняття теми: наукове дослідження, суб'єкт, потреба, мотив, мета, об'єкт, засоби, умови, комплекс дій, результат, оцінка результату

Тема 3. Проблема новизни наукового дослідження

Поняття та ознаки новизни наукового дослідження. Новизна емпіричних досліджень: визначення нових невивчених областей соціальних відносин; виявлення нових проблем; отримання нових (незафіксованих раніше) фактів; введення нових фактів у науковий обіг; обробка відомих фактів новими методами; виявлення нових видів кореляції між фактами; формулювання невідомих раніше емпіричних закономірностей; розробка нових методів і методик здійснення емпіричних досліджень. Новизна теоретичних досліджень: новизна понять, що вводяться або трактування існуючого понятійного апарату; новизна поставленої теоретичної проблеми; новизна гіпотези; новизна теоретичних положень всередині діючої парадигми; аргументована новизна міжпарадигмальної теорії; розробка нових методів і методик здійснення теоретичних досліджень. Новизна прикладних наукових досліджень: рекомендації щодо вдосконалення практики; вироблення концепції; формулювання проекту; вироблення прогнозів розвитку певних галузей діяльності.

Основні поняття теми: новизна наукового дослідження, гіпотеза, проблема, теорія, концепція, проект, практика

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	5	5	3	3	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	1	1	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	3	15	3	15
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	1	10	2	20
5	Модульний контроль	25	2	50	1	25	1	25
	Разом	-	-	113	-	54	-	64
	Максимально можлива кількість балів	231						
	Максимальний бал	60						
	Розрахунок коефіцієнта: Бал max / Сума балів max	60:231 = 0,26						
	Екзамен	40						

Умовою зарахування кожного змістовного модулю та отримання аспірантом допуску до загального іспиту є здобуття не менше 58% балів (Бал min / Бал max - 35:60=0,58) за результатами всіх видів означених робіт в кожному змістовному модулі.

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	1	1
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	1	1
	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	1	10	1	10
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	8	40	8	40	8	40
	Разом	-	-	64		52	-	52
	Максимально можлива кількість балів	168						
	Максимальний бал	60						
	Розрахунок коефіцієнта: Бал max / Сума балів max	60:168 = 0,357						
	Екзамен	40						

Умовою зарахування кожного змістовного модулю та отримання аспірантом допуску до загального іспиту є здобуття не менше 58% балів (Бал min / Бал max - 35:60=0,58) за результатами всіх видів означених робіт в кожному змістовному модулі.

6.2. Завдання для самостійної роботи.

Змістовий модуль «Філософія науки»

В контексті кожної теми аспіранти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою. Огляд представити у вигляді наукового есе за вибраною темою.

Змістовий модуль «Наукова етика»

Тема 1. Етичні засади наукового пізнання.

1. Доведіть, що без науки немає сучасного цивілізаційного розвитку.
2. Проаналізуйте нормативні документи, які регламентують сферу освіти (закони України “ Про освіту”, “ Про вищу освіту”, “ Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Національна стратегія розвитку освіти на 2012-2021 роки ” тощо) щодо ролі науки та наукового пізнання у розвитку усіх сфер суспільства.
3. Визначте основні цінності наукового пізнання та їхні особливості.
4. Доведіть необхідність регуляції діяльності науковця при виконанні дослідження.
5. Підберіть декілька відомих афоризмів, які актуалізують проблему етичних вимог до діяльності дослідника, визначте власне розуміння цих висловів.
6. Напишіть твір-есе на одну із запропонованих тем : “Проблема добра і зла як сутнісна основа етики”, “Академічна чесність – моральний регулятор поведінки вченого”.
7. Розкрийте сутність основних цінностей науки (за Р.К.Мертоном).

Тема 2. Аналіз кодексів наукової діяльності ученого. Академічна доброчесність: сутність та особливості.

1. Напишіть твір-есе на тему: “Академічна чесність: данина моді, чи життєва необхідність?”.
2. Спираючись на ситуації з педагогічної практики, наведіть приклади порушення науково-педагогічними працівниками норм академічної етики.
3. Визначить деякі приклади академічної нечесності дослідника.
4. Охарактеризуйте вітчизняні та міжнародні стандарти щодо плагіату.
5. Проаналізуйте Етичний кодекс українського вченого та запропонуйте деякі положення, яких бракує в існуючому документі.
6. Розробіть для себе пам’ятку щодо уникнення плагіату у процесі виконання наукового дослідження.
7. Наведіть деякі приклади конфлікту інтересів різних сторін у процесі наукової роботи.
8. Обґрунтуйте власну позицію щодо необхідності введення певних адміністративних санкцій в університеті щодо порушення дослідниками норм наукової етики. Якими повинні бути ці санкції?
9. Підготуйтеся до дискусії на тему: “Етичні стандарти сучасної вищої освіти”.

Змістовий модуль «Загальнонаукова методологія»

В контексті кожної теми аспіранти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою. Огляд представити у вигляді наукового есе за вибраною темою.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
<i>Розуміння завдання</i>	- робота демонструє точне розуміння завдання	1
	- включені матеріали, що безпосередньо розкривають теми або опосередковані до неї	0,5
	- включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється	0
<i>Повнота розкриття теми</i>	- тема розкрита повністю	1
	- часткове розкриття теми	0,5
	- виконане завдання не відповідає темі	0
<i>Логіка викладу інформації</i>	- логічне й структуроване викладення матеріалу	1
	- порушення логіки й структури викладу	0,5
<i>Креативність</i>	- унікальність роботи, велика кількість оригінальних прикладів, у роботі присутні авторські знахідки	1
	- стандартна робота, не містить авторської індивідуальності	0,5
<i>Культура змістового наповнення відповідей</i>	- орфографічно правильно оформлена робота з точки зору граматики, стилістики	1
	- присутні не грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0,5
	- грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0
Всього		5 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи з урахуванням уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Критерії оцінювання модульного контролю наведено у таблиці.

Кількість балів	Критерії оцінювання
23-25 балів	Аспірант проявив глибокі систематичні знання даної теми, навів приклади, на переважну більшість питань дав правильну відповідь, допущені помилки є незначними.
19-22	Аспірант визначає структуру відповіді, допускає незначні помилки, що не впливають на загальний результат відповіді.
15-18	Аспірант орієнтується в питанні, проте не чітко формує структуру відповіді, допускає помилки, що порушують правильність відповіді.
10-14	Відповідь поверхнева, не змістовна.
7-9	Відповідь на примітивному рівні.
1-6	Аспірант не орієнтується в зазначеному питанні.

6.4. Форми підсумкового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль (іспит) проводиться у вигляді відповіді аспіранта на питання екзаменаційного білету, які охоплюють всі змістові модулі навчальної дисципліни «Філософія і методологія наукової діяльності».

Критерії	Бали
Повнота викладу основних положень і концепцій філософії науки, загальнонаукової методології та наукової етики, доречне використання сучасної наукової термінології	10
Знання наукових джерел з проблеми	10
Вміння ілюструвати теоретичні міркування переконливими науковими прикладами	10
Логіка і аргументація викладу	10
Всього	40

6.5. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками

B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела зі змістового модуля «Філософія науки» та змістового модуля «Загальнонаукова методологія»

ПЕРШОДЖЕРЕЛА

1. Аристотель. Сочинения в 4т. - М., 1984.
2. Бердяев Н. Самопознание. -М.: Издательство «ЭКСМО», 2009. - 704с.
3. Бэкон Ф. Сочинения: В 2 т. - М. 1988.
4. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. -СПб., 1994.
5. Декарт Р. Сочинения: В 2т. - М., 1994.
6. Кавелин К.Д. Наш умственный строй. - М., 1989.
7. Кант И. Трактаты. - СПб., 1996.
8. Киреевский И.В. Критика и эстетика. - М., 1987.
9. Лейбниц Г.В. Сочинения: В 4 т. - М., 1983 — 1989.
10. Макиавелли Н. Сочинения. - СПб., 1998.
11. Николай Кузанский. Сочинения в 2т. -М., 1979— 1980.
12. Платон. Собрание сочинений в 4т. - М., 1990— 1994.
13. Сартр Ж. - П. Бытие и ничто. Опыт феноменологической онтологии. - М., 2000.
14. Соловьев В. С.Оправдание добра. Нравственная философия. - М.: Академический проект, 2010. -672с.
15. Спиноза Б. Об усовершенствовании разума: Сочинения. - М. — Харьков, 1998.
16. Фихте И.Г. Сочинения в 2 т. - СПб., 1993.
17. Фрагменты ранних греческих философов. - М., 1989. Ч. 1
18. Хайдеггер М. Бытие и время. -М., 1997.
19. Шеллинг Ф.В.И. Сочинения в 2 т. - М., 1987.
20. Энгельс Ф. Диалектика природы. //Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. -Т. 20. -М., 1985.
21. Эпикур. Письма. Главные мысли / / Лукреций. О природе вещей. - М., 1983
22. Эразм Роттердамский. Философские произведения.- М., 1986.
23. Ясперс К. Смысл и назначение истории. -М., 1991.

ОСНОВНА

1. Аналитическая философия: становление и развитие. М.: Дом интеллектуальной книги «Прогресс-Традиция», 1998.
2. Аршинов В.И. Сложность постнеклассических практик и будущее конвергирующих технологий / В.И. Аршинов // Пост-неклассические практики. Опыт концептуализации. – СПб.,2012. – С. 165–187.
3. Боткин Л. М. Леонардо да Винчи и особенности ренессансного творческого мышления. М.: Искусство, 1990.
4. Бурдые П. Практический смысл. СПб.: Алетеия-Институт экспериментальной социологии, 2001.

5. Вико Дж. Основания новой науки об общей природе наций. М.; Киев: ИСА, 1994.
6. Виндельбанд В. Избранное. Дух и история. М.: Юрист, 1995.
7. Гайденоко П. П. Научная рациональность и философский разум. М.: Прогресс-Традиция, 2003.
8. Горський В.С. Україна на порозі планетарної цивілізації / В.С. Горський // Практична філософія. – 2001. – № 2. – С. 214–220.
9. Добронравова І. Практична філософія науки / І. Добронравова. – Суми, 2017.
10. Добронравова І.С. Філософія та методологія науки [Текст] / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. – К. : ВПЦ “Київськ.ун-т”, 2008.
11. Дильтей В. Собрание сочинений. Т. 1. М.: Дом интеллектуальной книги, 2000.
12. Жмудь Л. Я. Зарождение истории науки в Античности. СПб.: Изд-во Рус. христиан, гуманитар, ин-та, 2002.
13. Зиммель Г. Избранное: В 2 т. Т. 2. Созерцание жизни. М.: Юрист, 1994.
14. Кант И. Критика чистого разума. М.: Мысль, 1994.
15. Карпинская Р. С, Лисеев И. К., Огурцов А. П. Философия природы. Козволюционная стратегия. М.: Иитерпракс, 1995.
16. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура / ГУВШЭ, 2000.
17. Крафт В. Венский кружок. Возникновение позитивизма. М.: Идея-Пресс, 2003.
18. Кримський С.Б. Запити філософських смислів / С.Б. Кримський ; під сигнатурою Софії. – К., 2008.
19. Куайп У. В. О. Слово и объект. М.: Логос, Праксис, 2000. .
20. Кун Т. Структура научных революций. М.: АСТ, 2003.
21. Лакатос И. Методология исследовательских программ. М.: АСТ, 2003.
22. Леонардо да Винчи. Суждения о науке и искусстве. СПб.: Азбука, 2001.
23. Лотман Ю. М. Избранные статьи: В 3 т. Таллинн: Александра, 1992.
24. Лутай В. С. Синергетическая парадигма как философско-методологическая основа решения главных проблем XXI века / В. С. Лу-тай // Практична філософія. – 2003. – № 1. – С. 10–36.
25. Мамардашвили М. К. Как я понимаю философию. М.: Прогресс, 1990.
26. Марчук М.Г. Ціннісні потенції знання / М.Г. Марчук. – Чернівці, 2001.
27. Мельник В. П. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / В. П. Мельник. – Львів : Видавн.центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010.
28. Наука: возможности и границы. М.: Наука, 2003.
29. Научные и вненаучные формы мышления. М., 1997.
30. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки. Навч.посібник. [Текст] / В. Л. Петрушенко. – Львів : Вид-во Львівськ. політехніки, 2016.

31. Платон. Собр. соч.: В 4 т. М.: Мысль, 1994.
32. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття / М.В. Попович. – К., 1997.
33. Поппер К. Логика научного исследования. М.: Республика, 2004.
34. Поппер К. Объективное знание. Эволюционный подход. М.: Эдиториал УРСС, 2002.
35. Рассел Б. Введение в математическую философию. М.: Гнозис, 1996.
36. Рикёр П. Конфликт интерпретаций. Очерки о герменевтике. М.: Медиум, 1995.
37. Риккерт Г. Границы естественно-научного образования понятий. СПб.: Наука, 1993.
38. Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре. М.: Республика, 1998.
39. Роженко М.М. Квантова логіка (Теорія. Історія. Філософія) [Текст] / М.М. Роженко, Н.М. Роженко. – К. : Укр. Центр духовн. культури, 2000.
40. Сидоренко Л.І. Університетська школа філософії та методології науки: підсумки та перспективи певних напрямів / Л.І. Сидоренко // Наукові записки. Філософський факультет. КНУ імені Тараса Шевченка, КПВД "Педагогіка". – К., 2004. – Т. XII. – С. 155–162.
41. Сидоренко Л.І. Аксиологія постнекласичної науки / Л.І. Сидоренко // Сучасна українська філософія: традиції, тенденції, інновації : зб. наук. праць / відп. ред. А.Є. Конверський, Л.О. Шашкова. – К., 2011 – С. 204–222.
42. Семенюк Е.П. Роль філософії в інтеграції сучасної науки [Текст] / Е.П. Семенюк // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – Філософські науки. – № 636. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009.
43. Скотний В.Г. Раціональне та ірраціональне в науці й освіті [Текст] / В.Г. Скотний. – Київ ; Дрогобич : Коло, 2003.
44. Соболева М. Е. Философия как «критика языка» в Германии. СПб.: Изд-во СПбГУ, 2005.
45. Современная философия науки. М: Логос, 1996.
46. Степин В. С. Философия науки. Общие проблемы. М.: Гардарики, 2006.
47. Степин В. С. История и философия науки / В. С. Степин. – Москва : Академический проект, 2011. – 426 с.
48. Степин В. С. Теоретическое знание / В. С. Степин. – Москва : Прогресс-Традиция, 2000. – 744 с.
49. Степин В. С, Кузнецова Л. Ф. Научная картина мира в культуре техногенной цивилизации / РАН, Ин-т философии. М., 1994.
50. Теория и методы в социальных науках. М: РОСС ПЭН, 2004.
51. Уайт Х. Метаистория. Историческое воображение в Европе XIX века. Екатеринбург: Изд-во Уральского ун-та, 2002.
52. Уайтсайдс Дж. Нанотехнология в ближайшем десятилетии. Прогноз направления исследований / Дж. Уайтсайдс, Д. Эйглер, Р. Андерс. – М., 2002.
53. Узбстер В. Теории информационного общества. М.: Аспект-Пресс, 2004.
54. Февр Л. Бои за историю. М.: Наука, 1991.

55. Феномен наукової школи в історії культури: форми та способи передавання знань і традицій [Текст] / Філософські пошуки. – Вип. XVI. – Львів – Одеса: Cogito – Вид-во «Центр Європи», 2004.
56. Философия науки: Хрестоматия. М.: Прогресс-Традиция, Флинта, 2005.
57. Фома Аквинский. Сумма теологии. СПб.: Экслибрис; Киев: Эльга: Ника-центр, 2002.
58. Фромм Э. Здоровое общество. М.: АСТ, 2005.
59. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. СПб.: Талисман, 1994.
60. Хайдеггер М. Время и бытие. М.: Республика, 1993.
61. Хакен Г. Основные понятия синергетики: параметры порядка и принцип подчинения / Г. Хакен // Хакен Г. Принципы работы головного мозга / Г. Хакен. – М., 2001. – С. 41–70.
62. Хесле В. Философия и экология. М.: Ками, 1994.
63. Хокинг С. Краткая история времени. От Большого взрыва до черных дыр. СПб.: Амфора, 2003.
64. Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методології філософії науки [Текст] / В.Л. Чуйко. – К. : Центр політ. філософії, 2000.
65. Шопенгауэр А. Избранные произведения. М.: Просвещение, 1992.
66. Bahm Archie J. Epistemology / J. Bahm Archie. – New Mexico. Albuquerque : World Books, Publishers, 1995. – 240 p.
67. Carnap R. An introduction to the philosophy of science / R. Carnap. – N.-Y. : Courier Corporation, 2012. – 320 p.
68. Fay B. Contemporary Philosophy of Social Science : A Multicultural Approach / Brian Fay. – Oxford ; Cambridge, Mass. :Blackwell, 1996.
69. Kuipers T. General Philosophy of Science : Focal Issues / Theo Kuipers. – Amsterdam ; London : North Holland, 2007.
70. Gauch H. G. Scientific Method in Practice / Hugh G. Gauch. –New York : Cambridge University Press, 2003. – XVIII, 435 p.
71. Gibbons M. The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies / M. Gibbons et al. – Los Angeles; L.; New Delhi; Singapore; Washington DC: Sage, 1994. – 192 p.
72. Gutting G. Continental Philosophy of Science / Gary Gutting. –Malden, Mass. : Blackwell Pub., 2005.
73. Johansson L. G. Philosophy of Science for Scientists / L. G. Johansson. – N.-Y. : Springer, 2016. – 263 p.
74. Horban O. Phenomenon of videogame culture in modern society / O. Horban, R. Martych, M. Maletska // Studia Warminskie. – 2019. - № 56. – P. 123-136.
75. Laudan L. Science and Values: The Aims of Science and Their Role in Scientific Debate / L. Laudan. – Univ of California Press, 1994. – 149 p.
76. Lebedev S. Scientific Knowledge: the Demarcation Problem / S. Lebedev // European Journal of Philosophical Research. – 2016. – Vol. 5, Is. 1. – P. 27–35.

77. Lerner K. L. Scientific Thought: In Context / K. L. Lerner, B. W. Lerner. – N.-Y. ; L. : Gale, 2009. – 1468 p.
78. Lewens T. The meaning of science: an introduction to the philosophy of science / T. Lewens. – N.-Y. : Basic Books, 2015. – 176 p.
79. Leydesdorff L. The Communication of Meaning in Social Systems / L. Leydesdorff // Systems Research and Behavioral Science. – 2009. – 26, No 1. – P. 109–117.
80. Nicolescu B. Methodology of transdisciplinarity / B. Nicolescu // World Futures. – 2014. – Vol. 70. – No. 3–4. – P. 186–199.
81. Nowotny H. "Mode 2" Revisited: The New Production of Knowledge. Nine years ago, six authors published The New Production of Knowledge : The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies / H. Nowotny // Minerva. – 2003. – Vol. 41. – P. 179–194.
82. Pruzan P. Research Methodology : The Aims, Practices and Ethics of Science / Peter Pruzan. – Cham : Springer, 2016.
83. Wagenknecht S. Empirical Philosophy of Science: Introducing Qualitative Methods into Philosophy of Science / S. Wagenknecht, N. J. Nersessian, H. Andersen // Empirical Philosophy of Science. – N.-Y. : Springer International Publishing, 2015. – C. 1–10.
84. Wagman M. Historical dictionary of quotations in cognitive science: a treasury of quotations in psychology, philosophy, and artificial intelligence / M. Wagman. – N.-Y. : Greenwood Publishing Group, 2000. – 288 p.
85. Ziman J. Real Science. What it is, and what it means. Cambridge / J. Ziman. – UK : University Press, 2004. – 412 p.

ДОДАТКОВА

1. Антология Античной философии/Сост. С.В. Перевезенцев. – М.:ОЛМА-Пресс, 2001.
2. Антология Средневековой мысли: Теология и философия европейского Средневековья. – В 2-х т. – СПб.: Изд-во РХГИ, 2002. Т.2. -
3. Антология философии Средних веков и эпохи Возрождения. /Сост. С.В.Перевезенцев. – М.: ОЛМА-Пресс, 2001.
4. Больнов О.Ф. Философия экзистенциализма: Философия существования/ Пер. с нем. – СПб.: Лань, 1999.
- 5.
6. Алексеев В.О. , Мальшина, Н. А. Философия. Конспект лекций. – М.: Издательство «ЭКСМО», 2007. -160с.
7. Асмус В. Ф. Античная философия (история философии). Учебник для ВУЗов. - 3-е изд.- М.: Высш. шк., 2003.-400с.
8. Бохенский Ю.М. Современная Европейская философия. – М.: Научный мир, 2000.
9. Гриненко Г.В.История философии: Учебник. – М.: Юрайт-Издат, 2006.
10. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – 2-е изд. испр. и доп. – М.: Айрис-Пресс, Рольф, 2001.

11. Зотов А.Ф. Современная западная философия: Учебное пособие для вузов. – М.: Высшая школа, 2001.
12. Иконникова Г. И., Иконникова Н. И. Философия Древнего мира. – М.: ЮНИТИ, 2010.- 247с.
13. Кисиль В.Я., Рибери В.В. Галерея античных философов. – В 2-х т. – М., 2002.
14. Кохановский В. П., Яковлев В. П. История философии. - Ростов н/Д.: Феникс, 2008.- 731с.
15. Кузнецов В.Н. Немецкая классическая философия: Учебник. – 2-е изд. – М.: Высшая школа, 2003.
16. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. – К.: «Вища школа», «Знання», 1999. – 543 с.
17. Романов Ю.И., Сандулов Ю.А. Краткая история философской мысли: Учебное пособие для вузов. – СПб.: Лань, 2002.
18. Скирбекк Г., Гилье Н. История философии. – М.: ВЛАДОС, 2001.
19. Соколов В.В. Европейская философия XV-XII веков: Учебное пособие для вузов. – М.: Высшая школа, 2003.
20. Соколов В.В. Средневековая философия: Уч. пос. – 2-е изд.. – М.: Эдиториал, 2001.
21. Спиркин А. Г.Философия. Учебное пособие для вузов. – М.: Юрайт-Издат, 2010.- 832с.
22. Томпсон М. Восточная философия/ Пер. с англ. – М.: ФАИР-Пресс, 2002.

Змістовий модуль «Наукова етика»

Основна:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А. Є. Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.
2. [Аналітична записка МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності» \(2020 р.\)](#)
3. Блощинська В.А. Етика. Практикум: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 248с.
4. Богатов В.В. Этика в научной деятельности / В.В.Богатов // Вестник ДВО РАН, 2008. - № 1. - С.144-157.
5. Гончаренко С.У.Етика науки та етичний кодекс ученого / С.У.Гончаренко // Шлях освіти. - 2011. - № 3. - С.2-8.
6. Етика: Навч. посібник / В.О. Лозова, М.І. Панов, А.О. Стасевська та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с.
7. Етика: Навч. посібник / Т.Г. Аболіна, В.В. Єфименко, О.М. Лінчук. – К.: Либідь, 1992. – 328с.
8. Хоружа Л.Л. Морально-етичні принципи та норми наукової діяльності / Л.Л.Хоружа // Вища школа, 2015. - № 6. - С.9-19.

Додаткова:

9. Наука мира.Washington ProFile-Intern. News & Inform/Agency?20001-2007/-
<http://www.washprofile.org/ru/node/5164>.

10. Нормы научной этики (приняты Сенатом Общества Макса Планка 24 ноября 2000 г.) / пер. В. Тереховой. - <http://www.sbras.ru/HBC/2002/n04-05/f17.html>.
11. Рузавин Г.И. Философия науки: учеб. пособие для студентов и аспирантов высших учебных заведений / Г.И. Рузавин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. - 183 с. - (Серия «Экзамен»).
12. Свасьян К.А. Становление европейской науки / К.А. Свасьян. - М.: Evidentis, 2009. - 436 с.
13. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників».
Ел.ресурс. http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_agr.pdf.
14. Хоружа Л.Л. Морально-етичні принципи та норми наукової діяльності / Л.Л. Хоружа // Вища школа, 2015. - № 6. - С. 9-19.
15. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 320 с.
16. Чепига М. Академічна нечесність викладачів та студентів: шлях її подолання в Україні / М. Чепига. // Вища школа. 2009. – № 11. – С. 79-91.
17. Швейцер А. Культура и этика: для научных библиотек / пер. с нем. Н.А. Захаренко и Т.В. Колшанского. – М.: Прогресс, 1973. - 340 с.

**до робочої програми навчальної дисципліни
«Філософія і методологія наукової діяльності»**

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І «ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

Тема 1. Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки (2 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Головні характеристики сучасного етапу розвитку науки.
2. Наукові революції як «точки біфуркації» в розвитку знання. Типи наукових революцій.
3. Наука в контексті сучасної цивілізації. Сцієнтизм та антисцієнтизм.
4. Комп'ютеризація науки, її проблеми та наслідки.
5. Криза ідеалу ціннісно-нейтрального наукового дослідження.
6. Наука як складне системне явище, що потребує філософського осмислення

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія.

Література з основного списку: [2, 16, 27, 28, 30, 31, 38, 41, 48, 64, 69, 80]

Тема 2. Соціально-гуманітарне знання та його специфіка (2 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Типові характеристики соціально-гуманітарного пізнання..
2. Специфіка об'єкту соціально-гуманітарного пізнання..
- 3 Проблема генези соціально-гуманітарного знання та його дисциплінарна структура.
4. Роль філософії в формуванні і розвитку соціально-гуманітарного знання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія.

Література з основного списку: [11, 15, 42, 54, 68, 74, 78]

Тема 3. Особливості методології соціально-гуманітарного пізнання (2 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Природа цінностей та їх роль в соціально-гуманітарному пізнанні.
2. Проблема об'єктивності пізнання в соціальних і гуманітарних науках.
3. Поняття особистості в соціальних і гуманітарних науках.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія.

Література з основного списку: [11, 15, 42, 54, 68, 74, 78]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «ЗАГАЛЬНОНАУКОВА МЕТОДОЛОГІЯ»

Тема 1. Основні структурні компоненти наукового дослідження (2 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Актуальність наукового дослідження.
2. Об'єкт і предмет наукового дослідження.
3. Проблема і тема наукового дослідження.
4. Формулювання мети наукового дослідження.
5. Завдання наукового дослідження.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія.

Література з основного списку: [11, 15, 21, 48, 58, 74, 79]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III «НАУКОВА ЕТИКА»

Семінар 1.

Тема: Норми наукової етики. Кодекс українського вченого та його особливості. Порушення норм етики науки, відповідальність та наслідки вченого. Аналіз кодексів наукової діяльності ученого (2 год.).

План заняття

I. Обговорення теоретичних питань

1. Етичні принципи наукового пізнання Поняття етичної норми у науковій діяльності.
2. Проблема соціальної відповідальності вченого.
3. Етичні засади розв'язання моральних дилем у сфері наукової діяльності.
4. Характеристика основних положень Етичного кодексу українського вченого.
5. Визначення табу у різних сферах наукової діяльності дослідника.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [1, 4, 5, 8,12]

Семінар 2.

Тема: Академічна доброчесність як показник якості підготовки дослідника. Упередження порушень дослідником норм наукової етики (2 год.)

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Академічна доброчесність: сутність та особливості.
2. Аналіз різновидів порушень дослідником норм наукової етики.
3. Дотримання зобов'язань дослідником щодо академічної чесності. Декларація академічної доброчесності.
4. Характеристика різних типів конфліктів інтересів. Розв'язання конфліктних ситуацій.
5. Способи перевірки матеріалів на плагіат.

II. Перевірка виконання самостійної роботи студентів.

III. Аналіз етичних дилем, пов'язаних з науковою роботою дослідника..

Рекомендована література [1, 2, 13,14,16]